

Katılımcılar tarafından yabancı para cinsinden defter tutulması

- 1- İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren ve
 - faaliyetleri münhasıran 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında sayılan indirim ve istisnalara teşkil eden faaliyetler veya
 - Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamındaki kazanç indirimine esas teşkil eden faaliyetlerden

oluşan katılımcılardan (katılımcı belgesi olarak ofis alanında faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişiler, bunların şubeleri ile temsilcilikleri, adi ortaklıkları, irtibat büroları, bölgesel yönetim merkezleri ve ulusal varlık fonları) dileyenler, 2025 hesap döneminden (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenler için 2025 yılında hesap döneminden) itibaren defter kayıtlarını Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'na (TCMB) günlük olarak kuru belirlenen herhangi bir yabancı para birimi ile yapabileceklerdir.

7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre; katılımcı belgesi almış finansal kuruluşlar tarafından İstanbul Finans Merkezi'nde gerçekleştirilen finansal hizmet ihracı niteliğindeki faaliyetler kapsamında elde edilen kazançların % 75'i kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirilir. Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca % 75 oranı, kurumların 2022 ila 2031 yılları vergilendirme dönemlerine (özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için ilgili yıllar içinde başlayan hesap dönemleri) ait kurum kazançları için % 100 olarak uygulanacaktır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi hükmüne göre; 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak Bölgede faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyet kapsamında yurt dışından satın alınan malları Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın % 50'si kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirilecektir. Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şarttır.

2- Faaliyetleri münhasıran yukarıda belirtilen faaliyetlerden olmakla birlikte, 26.09.2024 tarihi itibarıyla katılımcı belgesini henüz almayan ancak, 31/12/2024 tarihine kadar katılımcı belgesi almak suretiyle bu yerde ilk defa işe başlayan katılımcılardan isteyenler, işe başladıkları tarihten itibaren defter kayıtlarını TCMB tarafından günlük olarak kuru belirlenen herhangi bir yabancı para birimi ile tutabileceklerdir.

3- Yukarıda belirtilen indirim ve istisnaya tabi faaliyetlerden farklı olarak bu bölgede veya bölge dışında başkaca faaliyetleri de bulunan katılımcılardan bölge içerisindeki şubelerine münhasır olmak üzere defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmak isteyenler, gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı buldukları vergi daireleri aracılığıyla Gelir İdaresi Başkanlığına yazılı olarak başvuruda bulunacaklardır. Bu katılımcıların başvuruda bulunabilmesi için;

a) Başvuru tarihi itibarıyla sermayesinin en az % 30'unun ikametgahı, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kişilere ait olan işletmelere ait olması,

b) Başvurunun yapıldığı tarihten önceki en yakın hesap dönemi sonunda, bölgedeki faaliyetlerden elde edilen gelirlerinin en az % 30'unun İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında sayılan indirim ve istisnalara teşkil eden faaliyetler veya Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamındaki kazanç indirimine esas teşkil eden faaliyetlerden elde edilen gelirlerden olması gerekmektedir. İlk defa işe başlayan katılımcılar için bu gelir şartı aranmayacaktır.

4- Yukarıda belirtilen indirim ve istisnaya tabi faaliyetlerden farklı olarak bu bölgede veya bölge dışında başkaca faaliyetleri de bulunan katılımcıların bölge içerisindeki şubeleri için yabancı para birimi ile defter tutma talebinin, defterlerin kullanılacağı hesap döneminin en geç iki ay öncesinden yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda yapılan başvuru dilekçesinin ekinde;

a) Katılımcı belgesi örneğine ve defter kaydının tutulmak istenildiği yabancı para birimine,

b) Ofis alanı içindeki veya dışındaki faaliyet konularına ilişkin bilgiler ile ortaklık yapısına ilişkin bilgilere,

c) Ofis alanı içindeki ve dışındaki faaliyetlerin hacmini gösterir brüt satış hasılatına yönelik bilgilere,

ç) İndirim ve istisnaya tabi faaliyetlerden elde edilen brüt satış hasılatının, bölge içerisindeki tüm faaliyetlerden elde edilen brüt satış hasılatına oranına,

yer verilecektir. İlk defa işe başlayacak katılımcıların ise başvuru dilekçesinin ekinde katılımcı belgesi örneği, defter kaydının tutulmak istenildiği yabancı para birimi ile ofis alanı içindeki veya dışındaki faaliyet konularına ilişkin bilgiler ile ortaklık yapısına ilişkin bilgilere yer vermeleri yeterlidir.

5- İndirim ve istisnaya tabi faaliyetlerden farklı olarak bu bölgede veya bölge dışında başkaca faaliyetleri de bulunan katılımcıların bölge içerisindeki şubeler için yabancı para birimi ile defter tutma talebi başvuruları, Gelir İdaresi Başkanlığınca başvurunun yapıldığı hesap dönemi sonuna kadar sonuçlandırılacaktır. Başvurunun incelenmesi sonucunda durumu uygun görülen katılımcı belgesine sahip mükelleflerin defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmalarına Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından izin verilebilecektir.

6- Yabancı para birimiyle defter tutmalarına uygun görülenlerin, defterlerini bilanço esasına göre tutmaları gerekmektedir.

7- Defter kayıtlarını yabancı para birimiyle tutan katılımcılar, Türk lirasıyla yaptıkları işlemlerini, işlemin gerçekleştiği gündeki TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurlarını kullanmak suretiyle defterlerin tutulduğu yabancı para birimine çevireceklerdir.

Defterlerin tutulduğu yabancı para birimi dışındaki başka yabancı para birimleriyle yapılan işlemlerde ise işlemin gerçekleştiği gündeki TCMB tarafından ilan edilen çapraz kurlar kullanılacaktır.

İlana konu edilmiş çapraz kurun bulunmaması durumunda, yabancı para birimiyle yapılan söz konusu işlemler, öncelikle TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları dikkate alınarak Türk lirasına çevrilecek ve ardından aynı gün için TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları dikkate alınarak defterlerin tutulduğu yabancı para birimi karşılığı tespit edilecektir.

8- Defter kayıtlarını yabancı para birimi cinsinden tutan katılımcılar, işletmeye dahil kıymetlerin değerlerini ve dönem sonu vergi matrahlarını (geçici vergi dönemleri dahil) kayıt yapılan para birimine göre tespit edeceklerdir.

9- Malın teslim edildiği veya hizmetin ifa edildiği tarih esas itibarıyla işlemin gerçekleştiği gün olarak dikkate alınacaktır. Ancak, mal teslimi ve hizmet ifasından önce

faturanın düzenlenmesi durumunda, faturanın düzenlendiği tarih işlemin gerçekleştiği gün olarak kabul edilecektir.

10- Yabancı para birimi cinsinden ilk kayıt yapılan hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar defter kayıtlarına esas alınan yabancı para biriminden başka bir yabancı para birimine dönülemeyecektir.

11- İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunup defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutan mükellefler, takip eden hesap döneminin başından itibaren defter kayıtlarını Türk lirası ile tutabileceklerdir. Ancak, bu suretle defter kayıtlarını takip eden hesap döneminden itibaren Türk lirası ile tutmaya başlayan mükelleflerin üç hesap dönemi boyunca defter kayıtlarını Türk lirası ile tutmaları şarttır.

12- İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunup defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutan mükelleflerden katılımcı belgeleri dönem içerisinde iptal edilenler, takip eden hesap döneminin başından itibaren defter kayıtlarını Türk lirası ile tutacaklardır.

Defter kayıtlarını yabancı para birimiyle tutan katılımcılar tarafından verilecek beyannameler

Defter kayıtlarını yabancı para birimiyle tutan katılımcılar, beyannamelerini ve beyanname eki bilanço ve gelir tablolarını, beyannamelerin verilmesi gereken ayın ilk gününün TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kuru dikkate alınmak suretiyle Türk lirasına çevirecek ve bildirim ile beyanlarını Türk lirası üzerinden yapacaklardır.

Geçici vergi dönemleri itibarıyla verilecek beyannamelerde ise geçici vergi beyannamesinin verilmesi gereken ayın birinci gününde ilan edilen kurlar dikkate alınacaktır.

Beyannameye konu verginin ödenmesi, mahsubu ve iadesi işlemlerinde de Türk lirası esas alınacaktır.

Beyannamenin verilmesi gereken ayın ilk gününde TCMB tarafından döviz kurunun belirlenmediği durumlarda, söz konusu günden önceki ilk iş gününde ilan edilen döviz alış kurları dikkate alınacaktır.

Defter kayıtlarını yabancı para birimiyle tutan katılımcıların bildirim yükümlülüğü

İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren ve faaliyetleri münhasıran 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında sayılan indirim ve istisnalara teşkil eden faaliyetler veya Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamındaki kazanç indirimine esas teşkil eden faaliyetlerden oluşan katılımcılar, defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmaya başlayacakları hesap döneminin ilk ayının sonuna kadar hangi yabancı para birimi ile kayıt yapacaklarını gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı bulunduğu vergi dairesine bildireceklerdir.

Bu katılımcılarda hesap dönemi içerisinde ilk defa işe başlayanlar, defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmaya başlayacakları tarihi izleyen ayın sonuna kadar hangi yabancı para birimi ile kayıt yapacaklarını gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı bulunduğu vergi dairesine bildireceklerdir.

Bu bölümdeki bildirimleri süresinde yapmayanlar veya yanıltıcı bildirimde bulunanlar, Vergi Usul Kanununun 148 inci maddesindeki bildirimlere uyulmaması durumunda uygulanacak cezalarla muhatap olacaklardır.

Yaptıkları başvuru sonucu defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmalarına Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından izin verilen katılımcılar, bu bölüm kapsamında bildirimde bulunmayacaklardır.